

πώς δὲν ἔχει παραλείψει τίποτα, κανένα μέσο, ποὺ νὰ μὴν τὸ ἐξαν-
τλήσει...

Κι' ὁ φίλος μας γιατρός, ποὺ τὸν συνόδευε, μᾶς ἔγραψε, κ' ἔ-
κείνος, ταχτικά, καὶ μᾶς πληροφοροῦσε, πὺς ἡ κατάστασή του, ἂν
δὲν ἦταν κρίσιμη ἀκόμα, ἦταν, ὅμως, πάντα σοβαρή. Λιψάμιστε κα-
τάκαρδα γιὰ τὸ φτωχὸ μας φίλο, ποὺ μετὰ τὸ μῦθρο του καὶ μετὰ τῆ
ζωηράδα του, μᾶς εἶχε, ἄλλοτε, καταδιασκεδάσει, καὶ μᾶς εἶχε γί-
νει τόσο ἀπαραίτητος, ὥστε νὰ μὴ μπορεῖ νὰ νοηθεῖ γλέντι καὶ χα-
ρά, χωρὶς ἐκεῖνον! Ἡ στενοχωρία μας ἦταν εἰλικρινής, καὶ τὰ
θεριά τὰ λόγια, ποὺ τοῦ γράφαμε, ἔβγαζαν ἀπ' τὴ βάση τῆς ψυ-
χῆς μας...

Κ' ἔπειτα πάλι, ξαφνικά, μάθαμε καὶ τὴν τρίτην του ἐγγείρηση.
Τὸ γράμμα τοῦ γιατροῦ, ποὺ τὴν ἀνήγγελλε, δὲν ἦταν πᾶ δειλὸ,
διαταχτικὸ, ὡπὺς τις προηγουμένους φορές. Ἦταν αἰσιόδοξο, θεμιτὸ
κ' ἐλπιδοφόρο! Ἀλλὰ καὶ τὸ γράμμα τοῦ Παντελεῆ τοῦ ἴδιου, ποὺ
ἦρθε διὰ—τρὴς μέρες ὕστερότερα, ἦταν, κα' αὐτὸ, χαροῦμενο κ'
ἐνθουσιαστικὸ! Φαίνεται πὺς ἡ τρίτην του ἐγγείρηση, ἦταν τελείως
ισανοποιητική, κ' ὅτι, παρ' ὅλες τὶς ἀντίθετες προβλέψεις, εἶχε ξε-
ριζώσει τὸ κακό! Φαίνεται πὺς τὰ πράγματα βιάδιζαν κατ' εὐχὴν—κ'
ἡ παρανοή τὸν στὴ Βιέννη, ἦταν πλέον ζήτημα, ὄχι μαχαρωμάτων,
ἀλλ' ἀποθεραπείας κ' ἀναρρώσεως... Ἀντιγράφω δλόκληρο τὸ γρά-
μα του, γιὰ νὰ δεῖξω τὴν ἀβάσταχτην χαρὰ, καὶ τὴ διάθεση, ποὺ τὸ
χαρακτηρίζει :

Ἀγαπητοὶ μου καὶ καλοὶ μου φίλοι!

*Νὰ μὴν τὸ πῆτε οὔτε τοῦ παπᾶ—ἀλλὰ νομίζω πὺς τὴ γλύτω-
σα, παιδιὰ μου! Ὅλους αὐτοὺς τοὺς τελευταίους μῆνες, εἶχα τὸνα*

*πόδι μὲσ' σὸ λάκο, γι' αὐτὸ καὶ δὲ μπο-
ροῦσα νὰ χορῆψω... Ἄν δὲν εἶχα τὴν
καλὴ τὴν τύχη νὰ πέσοι στὰ εὐλογημένα
χέρια τοῦ θαυματουργοῦ αὐτοῦ κυρίου—
ἐνὸς χασάπη, δηλαδή, ἀπὸ τοὺς πρῶ-
τους! — θάρρηνα οἰγουρά, ἐδῶ, τὰ κοκ-
καλάκια μου, συντροφιά μὲ τὸν Ἀστι-
δέα... Ὅμως ὁ διάβολος, θαρρῶ πὺς με
λυπήθηκε! Τὸ τρίτο μου πετσοκόμμα,
φαίνεται πὺς με γλύτωσε... Ἡ καρδιά
μου γύρισε στὸν τόπο τῆς! Καὶ δὲ βλέ-
πω, κ' ἐγὼ, τὴν ὥρα, τώρα, νὰ γυρίσω
στὸν τόπο τὸ δικό μου... Τὸ τί γλέντι θὰ
γίνει, βρὲ παιδιὰ, ἅμα μὲ δῆτε ζωντανὸ
μπροστά σας, οὔτε λέγεται, οὔτε καὶ πε-
ριγράφεται! Θὰ σὰς κάνω ἕνα δεύτερο
τραπέζι, ἕνα τραπέζι ποὺ θ' ἀφήσει ἐ-
ποχή! Ἄν γυρίσω γερός, ὡπὺς ἐλπίζω
— κ' ὅπως με βεβαίονει κ' ὁ γιατρός
μου, ἡ μάλλον ὁ περιφημὸς χασάπης
μου! — ἔχω σκοπὸ, μὰ τὴν ἅγια μου
τὴν πίστη, νὰ μὴν ἀφήσω τίποτα γερό!
Τότε εἶναι πᾶ πὺς θὰ τὸ κάψουμε...*

Μ' ὄλη μου τὴν ἀγάπη.

ΠΑΝΤΕΛΗΣ.

Ἐνα τέτοιο γράμμα — γραμμένο μ'
ὄλο τὸ παλιὸ του κέρρι— ἦταν ἐλόμενο
νὰ μᾶς χαροποιήσει... Ὁ Παντελεῆς ξανάβρισκε, σ' αὐτὸ, ὄλο τὸ
ἔρος του κ' ὄλο τὸν ἑαυτὸ του! Ἦταν ἀρκετὸ, αὐτὸ τὸ γράμμα,
γιὰ νὰ πεσοῦμε πὺς τὴν εἶχε οκαποῦλαίρα...

Οἱ κατοπινοὶ ἐπιστολῆς τους, ἐπιβεβαίωσαν αὐτὸ τὸ γεγονός. Ὁ
Παντελεῆς εἶχε σοθεῖ ὀριστικά! Ἡ χαρὰ μᾶς ἦταν δίχως ὄρια...
Μᾶς μύλοιος γιὰ τὶς ἐπιστολῆς του στὰ διάφορα μουσιὰ τῆς Βιέν-
νης, γιὰ τὶς χίλιες—δύο διασκεδάσεις τῆς, γιὰ τὰ πάρα τῆς, καὶ
γιὰ τὴ μουσική τῆς! Γίριζε μαζί μὲ τὸν γιατρό του, σ' ὄλα τὰ κέν-
τρα τῆς καὶ σ' ὄλα τὰ μνημεία τῆς, λῶθοντας ὄλη τὴν παιδιάστειν
χαρὰ τοῦ ξαναγυρισμοῦ του στὴ ζωὴ, κ' ἐπιποφειλούμενος αὐτῆς τῆς
εὐκαιρίας, γιὰ νὰ μετατρέψει τὸ ταξίδι του, ἀπὸ ταξίδι ἀναγκα-
στικὸ, σὲ ταξίδι γλέντιο κ' ἀναμνηχῆς...

Ἐπ' αὐτὸς μῆνες, χωρὶς διακοπὴ, δὲ μᾶς ἔγραφε, παρὰ γι' αὐτὰ
τὰ πράγματα. Κι' ὁ γιατρός, ἀπ' τὴν ἄλλη τὴ μεριά, ἦταν, κ' ἔ-
κείνος, παραζαλιόμενος ἀπὸ θέαματα κ' ἀπὸ διασκεδάσεις! Ἐδι-
να, κ' οἱ δύο τους, τὴν ἐντύπωση τρελλῶν παιδιῶν, ποὺ τᾶχουν
ὄλα ξεχωρισμένα, καὶ δὲν ξαίρουν μὲ τί τρόπο νὰ ξεσκίσουν...

Καὶ σὸ τελευταίον του τὸ γράμμα — ἕνα γράμμα γιομάτο κα-
λαμπούρια, ὄπως συνήθιζε νὰ γράφει ταχτικά— ἔκανε κάποια νύξη,
τελοσπάντων, καὶ γιὰ τὸν προσεχὴ του ἐρχομό...

Ποιὰ ἦταν, λοιπόν, ἡ σαστισμάρα μας, ἡ ὀδὴν κ' ἡ κατάληξή
μας, ὄταν, ἀπὸ τοῦ γυρισμοῦ αὐτοῦ, ποὺ τὸν περιμέναμε μ' ἀλη-
θινήν λαχτάρα, λάβαμ' ἕνα τερατοῦδες τηλεγράφημα, ποὺ μᾶς ἀνάγ-
γελνε, ξερό, τὸ θάνατο τοῦ Παντελεῆ! Στὸ τηλεγράφημα αὐτὸ, ὀ-
πογραφοῦσαν ὁ γιατρός...

Μεῖναμε, ὄλοι, μ' ἀνοιχτὸ τὸ στόμα! Δὲν ξαίραμε τί νὰ ὑποθέ-
σουμε! Ὁ νοῦς μας πῆγε σὲ κακὴ διάγνωση, σὲ διηλητηρίαση τοῦ
αἵματος, σ' ἐπιπλο-
κὴ τοῦ κωηήθους
ὄγκου, σὲ τεταρτὴ
ἐγγείρηση, μοιραία...
Ποτὲ δὲ βάζαμε
στὸ νοῦ μας τὴν ἀ-

ΤΑ ΑΜΙΜΗΤΑ

ΟΙ ΔΥΟ ΜΑΞΙΜ... ΓΚΟΡΚΥ

Κάποιο καλοκαίρι, ὁ Ρῶσος διηγηματογράφος Μαξιμ Γκόρκυ,
ἔτιχε νὰ βρισκεται σὲ μιὰ ἐπαρχιακὴ πόλι, τὸ Ζερζιτόουν.

Κοντὰ τὸ βράδυ, περνώντας μπροστὰ ἀπ' τὸ μοναδικὸ θέατρο
τῆς πόλεως, εἶδε μ' ἐκπληξί τοῦ, ὅτι σὸ πρόγραμμα τῆς βραδείας
ἀναγγελλόταν ἕνα παλρὸ τοῦ δραματικῶ ἔργου.

Τὸ πράγμα τὸν εὐχαρίστησε φυσικά, ἀλλὰ ἡ ἐκπληξί του μεγά-
λοσε ὄταν, διαβάζοντας παρακάτω, ἔφτασε καὶ στὴν ἐξῆς φράσι :

**«Εἶς τὸ τέλος τῆς παραστάσεως θὰ ἐμφανισθῆ καὶ ὁ συγγρα-
φεύς, γιὰ νὰ χαιρετήσῃ τὸ ἀξιότιμον Κοινόν».**

Περίεργος ὁ Γκόρκυ νὰ δῆ τὸ ἔργο του παίζομενο ἀπὸ ἕναν
πλανόδιον θῆσο καὶ πρὸ πάντων τὸν... ἴδιον τὸν ἑαυτὸ του ἐνὰ χαι-
ρετάτῃ τὸ ἀξιότιμον Κοινόν», ἔβγαλε ἕνα εἰσιτήριον καὶ ὄταν ἄρχισε
ἡ παράσταση, μπῆρε σὸ θέατρο καὶ πρῶτος ἀνάμεσα στὸς θεατᾶς.

Τὸ ἔργο του ἦταν φυσικά ἀγνόητο ὡπὺς παίζόταν.

Μολαταῦτα, ὁ Γκόρκυ κατᾶτε τὴ δυσφορέσειά του καὶ περιμένα
ἀνεπιόνα νὰ ἰδῆ ἐπὶ σκηνῆς τὸν... ἑαυτὸ του.

Ἡ ἴδια ἀνεπιόνηρία κατεῖρε φαίνεται καὶ τοὺς ἀλλοκούς θεα-
τᾶς, οἱ ὄποιοι, μόλις ἔπεσε ἡ αὐλαία, ἄρχισαν νὰ θορυβοῦν, νὰ πο-
δοκροτοῦν καὶ νὰ φωνάζουν :

— Τὸν συγγραφέα! Ὁ συγγραφεύς!

Πράγματι, ἡ αὐλαία ἀνοίξε ἔξαρνα κ' ἕνας ἄνθρωπος παρῶ-
σιᾶστηκε στὴ σκηνή, χαρῆτηκε μὲ μιὰ βραδεία ὑπόκρισι κ' ἔβγαλε,
ἐνὸ τὸ Κοινόν χειροκροτοῦσε κατενθου-
σιασμένο.

Ὁ Γκόρκυ τὰ εἶχε κυριολετικῶς χα-
μένα. Γιατὶ πραγματικά ὁ ἄνθρωπος
ποὺ ἐμφανίστηκε στὴ σκηνή, ἦταν ἕνας
ἀληθινὸς σοσιαῖς του, ἕνας δεύτερος
Γκόρκυ! Ἐτορῆε λοιπόν στὸ θεατρὸν
καὶ τὸν παρακάλεσε — χωρὶς νὰ τοῦ πῆ
ποῦς εἶνε— νὰ τὸν παρουσιάσει στὸν κ.
Γκόρκυ.

Ἔτσι, σὲ λίγο, οἱ δύο... ἘΓκόρκυ
βρισκόνησαν ἀντιμέτωποι. Ὁ φεντικός
ὄμως Γκόρκυ ἀντελήφθη φαίνεται ἀμέ-
σως τί συνέβαινε κ' ἔσφιξε τὸ χέρι τοῦ
μεγάλου συγγραφέως μὲ συγχάνησι.

— Ὡ, εἶσθε ὁ ἀληθινὸς Γκόρκυ! ἄρ-
χιζε νὰ λῆ με δάκρυα σκεδὸν στὰ μά-
τια. Σὰς ἰκετεύω ὄμως, μὴ κάνετε κα-
νένα θόρυβο. Εἶμαι ἕνας φτωχὸς παλαιὸς
ἠθοποιὸς χωρὶς ἐργασία. Μόλις τώρα
τελευταία μὲ πῆραν σ' αὐτὸ τὸ θέατρο γιὰ
νὰ παίζω τοῦς... συγγραφεύς! Μὴ γίνετε
αἰτία νὰ χάσω τὸ ψομὶ τῶν παιδιῶν μου,
κύριε Γκόρκυ...

— Ἠούχασε, φίλε μου, τοῦ εἶπε ὁ
μεγάλος συγγραφεύς. Δὲν πρόκειται νὰ
διαμαρτυρηθῆ καθόλου. Ἐνα πράγμα ὄμως εἶμαι περίεργος νὰ μά-
θω : Πὺς μόρεσεσ κ' ἔβγαλε ὄμως μ' ἕμένα ;

— Μᾶ... σὰς ἔχω ἰδεῖ πολλές φορές, κύριε Γκόρκυ. Κι' ὄστερα,
αὐτὴ εἶνε ἡ εἰδικότης μου. Μεταμορφῶνον τὸ πρόσωπό μου ἀναλό-
γως τῶν περιστάσεων. Πότε γίνομαι Σοῦντερμαν, πότε Ροστάν,
πότε Γκόρκυ. Τί νὰ κάνω; Γιὰ νὰ βγάλω τὸ ψομὶ τῶν παιδιῶν
μου, κύριε... Γι' αὐτὸ, σὰς παρακαλῶ καὶ πάλι, μὴ θυμώσετε...

Ὁ Γκόρκυ, ἀφοῦ καθήσχησε τὸ φτωχὸ γέρο ἠθοποιό, ἔβγαλε ἀπ'
τὸ θέατρο βραδεία συγχάνημενος.

λήθεια! Λέγαμε, μάλλον, πὺς ὁ Παντελεῆς, νομίζοντας πὺς ἔβγαλε
καλά, τὸρριξε πάλι στὶς διασκεδάσεις, κ' ὁ ὄγκος τοῦ ξαναπαρουσιά-
στηκε, πὺς σοβαρός, ἐτοῦτῃ τῇ φορᾶ...

Κ' ἐκεῖ ποὺ τυραννοῦσαμε τὸ νοῦ μας, πελαγομένο μὲσ' στὶς
ὑποθέσεις — ἀλλὰ καὶ βέβαιον γι' αὐτὴ τὴν ἐκδοχή— ἔφτασ' ἕνα
γράμμα τοῦ γιατροῦ. Αὐτὸ τὸ γράμμα μᾶς τὰ ἐξηγοῦσε ὄλα — καὶ
μᾶς ἀνέτροπε ὄλες τὶς ὑποθέσεις. Ὁ Παντελεῆς ἦταν τελείως γαι-
τρεμένος, εἶχε ξαναβρεῖ ὄλο τὸ κέρρι του, κ' ἦταν, νὰ μὴ βασκαθεῖ,
πὺς ζοηρός ἀπ' ὄλες τὶς φορές — ὄταν ἕνα τυχαῖο γεγονός — ἐν' ἀπὸ
κεννα τὰ τυχαία γεγονότα, ποὺ συμβαίνον σ' ὄλους τοὺς ἀνθρώ-
πους— ἦρθε, καὶ κατέστρεψε τὰ πάντα. Ἦταν ἡ μέρα ποὺ ἐπρόκειτο
νὰ φύγουν. Εἶχαν βγαλμένα τὰ εἰσιτήριά τους, καὶ περιμένατας
τὸν ἐρχομὸ τοῦ τραῖνου, εἶχαν μετὶ σὸ κυλιεῖο τοῦ σταθμοῦ, γιὰ
νὰ τομπήσουν κατιτί, σὸ πόδι. Καθὼς ἔβγαζαν ἀπὸ τὸ κυλιεῖο
— εἶχαν ἀκούσει τὸ σφύριγμα τοῦ τραῖνου — ὁ Παντελεῆς, μὲσ' στὴ
μεγάλῃ βίσησ του — βιαζόταν πάντα, ὁ εὐλογημένος! — γλύστρησε
σὲ κάποια λεμονόκουνα, κ' ἔπεσε μὲ τὸ πρόσωπο στὸν τοῖχο. Ἦ-
ταν, ἐκεῖ, τὸ πάμολο τῆς πόρτας. Ἐπεσε ἀπάνω κ' ὄπως εἶχε πα-
χύνει τελευταία, χτύπη-
σε μ' ὄλο του τὸ βᾶ-
ρος, σὸ κεφάλι. Καὶ
χτυπώντας, ἔμεινε
Ξερός...

Ν. ΛΑΠΑΘΙΩΤΗΣ

